

Львівський державний університет внутрішніх справ

МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
В УМОВАХ ВІЙНИ
(осінні читання)

*Збірник тез
Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти*

24 листопада 2023 року

Львів

УДК 34
М 52

Рекомендовано до друку та розміщення
в електронних сервісах ЛьвДУВС
Вченою радою Львівського державного
університету внутрішніх справ
(протокол від 25 жовтня 2023 року № 4)

Упорядник
Л. В. Павлик,
кандидат юридичних наук

МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО
М 52 **СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ (осінні читання) :**
збірник тез Всеукраїнської наукової конференції
здобувачів вищої освіти (24 листопада 2023 року) /
упор. Л. В. Павлик. Львів : Львівський державний
університет внутрішніх справ, 2023. 468 с.

Збірник містить тези доповідей та повідомлень, які внесено до програми традиційних «осінніх читань», що проводитимуться у рамках щорічної Всеукраїнської наукової конференції здобувачів вищої освіти «Механізм функціонування громадянського суспільства в умовах війни» у Львівському державному університеті внутрішніх справ 24 листопада 2023 року. Учасники конференції – курсанти, студенти, магістранти, аспіранти та ад'юнкти закладів вищої освіти України.

Опубліковано в авторській редакції.

The collection contains abstracts of papers and reports included in the program of traditional «Autumn Readings», which will be held as part of the annual All-Ukrainian scientific conference of higher education graduates «Mechanism of Civil Society Functioning in Conditions of War» at the Lviv State University of Internal Affairs on November 24, 2023. Participants of the conference are cadets, students, master degree students, postgraduate students and adjuncts of higher education institutions of Ukraine.

Published in the author's editorial office.

УДК 34

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2023

ОБМЕЖЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Указом Президента України у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України вперше було введено воєнний стан на території всієї України із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб. Надалі цей строк неодноразово продовжувався. Під час такого періоду тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 41–44, 53 Конституції України. Обмеженню підлягають, зокрема, і політичні права громадян. До політичних прав громадян належать: право вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, право громадян України збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, право на участь в управлінні державними справами, право рівного доступу до державної служби. Розглянемо приклади обмежень деяких політичних прав громадян під час воєнного стану.

Статтю 38 Конституції України закріплюється право рівного доступу громадян до державної служби, а також до служби в органах місцевого самоврядування. Це право може бути обмежено під час дії правового режиму воєнного стану, проте законодавством не передбачено жодних обмежень щодо доступу до державної служби. Однак щодо державних службовців на період воєнного стану запроваджені деякі додаткові обмеження. Наприклад, певним категоріям державним службовцям забороняється перетин кордону.

Відповідно до частини 2 статті 39 Конституції України, обмеження щодо реалізації права збиратися мирно, може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах національної безпеки та громадського порядку – з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей [1]. Проте не заборонено абсолютно всі зібрання. Організація мирних зборів, мітингів, походів та демонстрацій, а також спортивних,

освітніх, культурно-просвітницьких, релігійних, розважальних і видовищних масових заходів можлива лише за виключних обставин і тільки за умови їх письмового погодження.

Під час дії правового режиму воєнного стану забороняється проведення виборів та референдумів. Згідно з частиною 1 статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», у період дії воєнного стану не можуть бути припинені повноваження Президента України, Верховної Ради України [2]. Питання законодавчої та практичної можливості проведення виборів залишається дискусійним. На нашу думку, проведення виборів в умовах війни видається не лише такими, що суперечать законодавству, а також є нерациональною тратою коштів, які необхідні для витрат на оборону.

Актуальність питання проведення референдумів на території України сьогодні піднімається як на національному рівні, так і міжнародному. Водночас, відповідно до частини першої статті 21 Закону України «Про всеукраїнський референдум», у разі введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або окремих її місцевостях призначення та проведення всеукраїнського референдуму забороняється [3].

Загалом базовою нормативною основою обмеження політичних прав громадян під час дії правового режиму воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та Указ Президента України про введення воєнного стану.

Отже, обмеження політичних прав осіб в умовах воєнного стану є розумною та обґрунтованою мірою з боку держави задля забезпечення правомірної поведінки громадян. Україна вперше зіштовхнулася з обмеженням прав і свобод громадян в умовах даного правового режиму. Ця політика держави є вимушеною мірою з метою запобігання свавілля та забезпечення безпеки.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 26.10.2023).

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 26.10.2023).

3. Фокіна А. (2022). До питання обмеження політичних прав і свобод громадян в Україні в умовах воєнного стану. *Law. State. Technology*, 1, С. 25–33.